

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В УКРАЇНІ

©2020 КУРАНДА Л. О., ЛІГАНЕНКО І. В.

УДК 331.102
JEL: G20; G28

Куранда Л. О., Ліганенко І. В. Перспективи та реформування системи контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні

Метою статті є дослідження перспектив і реформування системи контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні. Установлено, що державний фінансовий контроль – це урегульована фінансово-правовими нормами діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування і недержавних організацій із забезпечення законності, фінансової дисципліни, доцільності та ефективності при мобілізації, розподілі та використанні фінансових ресурсів з метою захисту фінансових інтересів держави, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та громадян. Проведений аналіз дає змогу зробити висновки, що на сучасному етапі важливими аспектами подальшого реформування системи державного фінансового контролю й аудиту, забезпечення їх ефективності та мінімізації корупційних діянь має стати розв'язання таких завдань: реалізація положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю; удосконалення положень законодавчої бази та формування методології для проведення органами Державної аудиторської служби України різних видів і форм державного фінансового аудиту; започаткування співпраці з європейськими органами протидії фінансово-економічним правопорушенням; розширення заходів впливу органів Державної аудиторської служби України на несумлінних керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та порушників фінансової дисципліни, бюджетного законодавства; підвищення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за впровадження та розвиток внутрішнього контролю для підвищення рівня усвідомлення сутності державного внутрішнього фінансового контролю та відповідальності за результати їх діяльності, зокрема перед суспільством; розширення доступу до інформаційних ресурсів; підвищення контролю Рахунковою палатою України та органами Державної аудиторської служби України місцевих бюджетів; зміна системи навчання та підвищення кваліфікації державних аудиторів, упровадження у вітчизняну практику міжнародних підходів до постійного професійного розвитку. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є вдосконалення системи внутрішнього фінансового контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні для виходу на абсолютно нові рівні державного фінансового контролю.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, ефективність використання бюджетних коштів, система контролю ефективності використання бюджетних коштів.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-349-355>

Рис.: 2. **Бібл.:** 10.

Куранда Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та фінансової політики, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (вул. Генуезька, 22, Одеса, 65009, Україна)

E-mail: kuranda0703@gmail.com

Ліганенко Ірина Віталіївна – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи Придніпурської філії ПрАТ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (вул. Клушина, 3а, Ізмаїл, 68607, Україна)

E-mail: ir-vit-lig@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0716-289x>

УДК 331.102
JEL: G20; G28

Куранда Л. А., Лиганенко И. В. Перспективы и реформирование системы контроля эффективности использования бюджетных средств в Украине

Целью статьи является исследование перспектив и реформирования системы контроля эффективности использования бюджетных средств в Украине. Установлено, что государственный финансовый контроль – это урегулированная финансово-правовыми нормами деятельность органов государственной власти, местного самоуправления и негосударственных организаций по обеспечению законности, финансовой дисциплине, целесообразности и эффективности при мобилизации, распределении и использовании финансовых ресурсов с целью защиты финансовых интересов государства, местного самоуправления, субъектов хозяйствования и граждан. Проведенный анализ позволяет сделать выводы, что на современном этапе важными аспектами дальнейшего реформирования системы государственного финансового контроля и аудита, обеспечения их эффективности и минимизации коррупционных деяний должны стать решения следующих задач: реализация положений Концепции реализации государственной политики в сфере реформирования системы государственного финансового контроля; усовершенствование положений законодательной базы и формирование методологии для проведения органами Государственной аудиторской службы Украины различных видов и форм государственного финансового аудита; сотрудничество с европейскими органами противодействия финансово-экономическим преступлениям; расширение мер воздействия органов Государственной аудиторской службы Украины на недобросовестных руководителей органов государственной власти, органов местного самоуправления, субъектов хозяйствования и нарушителей финансовой дисциплины, бюджетного законодательства; повышение ответственности распорядителей бюджетных средств за внедрение и развитие внутреннего контроля для повышения уровня осознания сущности государственного внутреннего финансового контроля и ответственности за результаты их деятельности, в частности перед обществом; расширение доступа к информационным ресурсам; повышение контроля Счетной палатой Украины и органами Государственной аудиторской службы Украины местных бюджетов; изменение системы обучения и повышения квалификации государственных аудиторских работников, внедрение в отечественную практику международных подходов к постоянному профессиональному развитию. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является совершенствование системы внутреннего финансового контроля эффективности использования бюджетных средств в Украине для выхода на совершенно новые уровни государственного финансового контроля.

Ключевые слова: государственный финансовый контроль, эффективность использования бюджетных средств, система контроля эффективности использования бюджетных средств.

Рис.: 2. **Библ.:** 10.

Куранда Людмила Алексеевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономической и финансовой политики, Одесский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины (ул. Генуэзская, 22, Одесса, 65009, Украина)

E-mail: kuranda0703@gmail.com

Лиганенко Ирина Витальевна – кандидат экономических наук, доцент, заместитель директора по учебно-методической работе Приднестровского филиала ЧАО «Межрегиональная Академия управления персоналом» (ул. Клушина, 3а, Измаил, 68607, Украина)

E-mail: ir-vit-lig@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0716-289x>

UDC 331.102

JEL: G20; G28

Kuranda L. O., Liganenko I. V. The Prospects and Reform of the System of Control over the Efficiency of Use of Budget Funds in Ukraine

The article is aimed at studying the prospects and reform of the system of control over the efficiency of use of budget funds in Ukraine. It is determined that the State financial control is the regulated by the financial legal norms activities of the State authorities, local governments and non-governmental organizations to ensure the rule of law, financial discipline, expediency and efficiency in mobilizing, distributing and using financial resources in order to protect the financial interests of the State, local government, economic entities and citizens. The analysis allows to draw conclusions that at the present stage important aspects of further reform of the system of the State financial control and audit, ensuring their efficiency and minimizing corruption should be the solutions to the following problems: implementation of the provisions of the Conception of implementation of the State policy in the sphere of reforming the system of the State financial control; improvement of the provisions of the legislative framework and formation of a methodology for the conduct of various types and forms of the State financial audit by the State audit bodies; cooperation with European authorities to counter financial and economic crimes; expanding the measures of influence by the State audit service of Ukraine on unscrupulous heads of the State authorities, local governments, economic entities and violators of financial discipline, budget legislation; increasing the responsibility of budget managers to implement and develop internal controls to raise awareness of the nature of the State internal financial controls and accountability for their performance, particularly to society; expanding access to information resources; increased control by the Accounting Chamber of Ukraine and the State audit service of Ukraine over local budgets; changing the system of training and further development of the State auditors, introducing international approaches to continuous professional development into domestic practice. Prospect for further research in this direction is to improve the system of internal financial control over the efficiency of the use of budget funds in Ukraine to reach completely new levels of the State financial control.

Keywords: the State financial control, efficiency of use of budget funds, system of control over the efficiency of use of budget funds.

Fig.: 2. **Bibl.:** 10.

Kuranda Liudmyla O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Financial Policy, Odesa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine (22 Henuzka Str., Odesa, 65009, Ukraine)

E-mail: kuranda0703@gmail.com

Liganenko Iryna V. – PhD (Economics), Associate Professor, Deputy Director for Educational and Methodological Work, Danube Branch of PISC «Interregional Academy of Personnel Management» (3a Klushyna Str., Izmail, 68607, Ukraine)

E-mail: ir-vit-lig@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0716-289x>

Для держави надзвичайно важливо сформува-ти таку систему фінансового контролю, яка була б здатною забезпечити цільове, результативне, а отже, ефективне використання бюджетних коштів.

Відповідно до Стратегії реформування системи державного управління одним із напрямів реформування визначено управління державними фінансами, включаючи адміністрування податків, підготовку та виконання державного бюджету, систему державних закупівель, внутрішній і зовнішній аудит, облік і звітність. Отже, питання реформування системи управління державними фінансами є актуальним з точки зору вдосконалення порядку планування та виконання Державного бюджету України, податкової та митної систем, бухгалтерського обліку, аудиту та контролю.

Державний фінансовий контроль (далі – ДФК) є невід’ємним складником системи управління державними фінансами. Завданням ДФК є забезпечення належного формування й ефективного використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів та держави

в цілому для реалізації її функцій. Реформування ведеться в напрямку підвищення ефективності державного фінансового контролю, удосконалення й оптимізації організації процесу.

Становлення інституту державного фінансового контролю в Україні, яке наразі є особливо актуальним для України, обмеженість бюджету і кризовий стан економіки – все це потребує особливої уваги до формування належного інструментарію забезпечення ефективності системи контролю за використанням бюджетних коштів, що зумовила потребу в дослідженні цієї проблематики.

Ключові проблеми розвитку контролю за використанням бюджетних коштів на макро- та мікрорівнях досліджували відомі українські вчені, зокрема: І. Басанцов [1], М. Білуха [2], Ф. Бутинець [3], Г. Дмитренко [4], І. Дрозд [5], І. Стефанюк [6], Н. Євтушенко [7], М. Холошин [8], О. Шевчук [9] та ін.

Проте подальшого дослідження потребують питання, пов’язані зі створенням єдиної системи державного фінансового контролю, формування її як цілісної

системи, вдосконалення законодавчої бази та інституційної архітектури державного фінансового контролю. Для цього доцільно розглянути передовий зарубіжний досвід. Напрацювання теорії контролю, ревізії та аудиту, розроблені вітчизняними науковцями, потребують адаптації до сучасних умов розвитку національної економіки та системи контролю бюджету.

Метою статті є дослідження перспективи та реформування системи контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні. Для її досягнення поставлено такі завдання: визначити сутність категорії «система контролю ефективності використання бюджетних коштів»; виділити ключові напрямки та перспективи реформування системи контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» головним завданням органу державного фінансового контролю є здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про закупівлі, діяльність суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності.

Контроль у широкому розумінні – це процес, який пов'язаний із забезпеченням відповідності функціонування об'єкта управління прийнятим управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети [1]. У загальному вигляді контроль є однією із функцій управління у вигляді моніторингу процесу функціонування об'єкта управління з метою оцінювання обґрунтованості та ефективності прийнятих управлінських рішень, виявлення відхилень від цих рішень і здійснення коригуючих дій.

На думку дослідників [2–7], державний фінансовий контроль є: однією із найважливіших функцій державного управління; формою діяльності органів державної влади; волевиявленням держави, як суб'єкта господарсько-правових відносин, захищати свої права та фінансові інтереси.

Перелік завдань, які вирішують органи державного фінансового контролю, встановлено відповідно до Конституції та законодавства України щодо розмежування компетенції законодавчої та виконавчої влади [8; 9].

В Україні необхідність здійснення фінансового контролю та аудиту використання бюджетних коштів визначена положеннями Бюджетного кодексу України. Так, згідно зі ст. 19 Бюджетного кодексу визначено, що «...на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються фінансовий контроль, аудит і оцінка ефективності використання бюджетних коштів» [10].

Система державного фінансового контролю функціонально забезпечує контролюючі заходи на

двох рівнях: державний зовнішній фінансовий контроль і державний внутрішній фінансовий контроль.

Об'єктом державного фінансового контролю є всі грошові кошти, які формуються в процесі вартісного розподілу, перерозподілу та використання централізованих фінансових ресурсів, тобто фінансова діяльність економічних суб'єктів. Суб'єктами державного фінансового контролю є органи державної влади й управління, які формують систему органів державного фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю поділяються на органи загальної компетенції (наприклад, Верховна рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, Міністерство фінансів України) та органи спеціальної компетенції (наприклад, Рахункова палата, Державна фіскальна служба України, Державна фінансова інспекція України, Державна казначейська служба України та інші). Отже, державний фінансовий контроль є системним і багатоаспектним процесом, при проведенні якого всебічно вивчається фінансово-господарська діяльність підприємств різними суб'єктами контролю, зокрема державними посадовими особами.

Контроль у механізмі публічної влади визначається як організаційно-правова форма діяльності відповідних владних суб'єктів та органів, що має ознаки інституту влади (постійно діючі або тимчасові інституції), безпосередньо пов'язані з реалізацією їх повноважень. Тобто, для здійснення контролю в державному управлінні необхідно мати відповідні систему законодавства, яка регулює його організацію, та види інституції і процедур його здійснення.

У рамках реформування системи державного фінансового контролю Держаудитслужбою розроблено низку нормативно-правових 15 актів та інших документів, спрямованих на забезпечення розвитку та ефективного функціонування органів державного фінансового контролю, зокрема:

1. Розпорядженням Кабінету міністрів України від 03 квітня 2017 р. № 275 затверджено Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 р.
2. З метою реформування системи державного фінансового контролю на центральному, регіональному та місцевому рівнях розпорядженням Кабміну від 26 квітня 2017 р. № 334 внесено зміни до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2016 р. № 612 і від 5 жовтня 2016 р. № 803.
3. Доопрацьовано проект нової редакції Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю».
4. Розроблено проект постанови Кабміну «Про внесення змін до Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами».

5. Проводиться робота над оптимізацією методології аудиту.
6. Постановою Кабміну від 20 грудня 2017 р. № 1070 внесено зміни в додаток 1 до постанови від 05 квітня 2014 р. № 85 та скориговано граничну чисельність територіальних органів державного фінансового контролю та центрального апарату.
7. У складі ДАСУ відповідно до наказів від 17.05.2017 р. № 110 та від 18.05.2017 р. № 111 створено два консультаційні органи – Рада по роботі із засобами масової інформації та Рада постійного професійного розвитку персоналу.
8. Затверджено Стратегію постійного професійного розвитку працівників Держаудитслужби на 2017–2020 рр. (наказ ДАСУ від 21.09.2017 р. № 199) [8].

Одним із суб'єктів контролю у сфері використання бюджетних ресурсів є Державна аудиторська служба України. Тому за базу дослідження ми взяли аналіз стану фінансових і матеріальних ресурсів за три роки (2016–2018 рр.), який було проведено Державною аудиторською службою України. На підставі даних можна сказати, що обсяг виявлених фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, протягом цих років зменшувався, найбільшим він був у 2016 р. і становив 2011412,98 тис. грн. Найбільший обсяг відшкодованих і поновлених витрат фінансових і матеріальних ресурсів був у 2018 р. і становив 405768,19 тис. грн, а найменший обсяг – у 2016 р. – 230561,29 тис. грн. За підсумками 2018 р. загальна ефективність роботи органів державного фінансового контролю в частині співвідношення обсягів відшкодованих втрат бюджетних коштів порівняно з видатками на їх утримання становила 129,2% (рис. 1).

Оцінка ефективності державного контролю за регіонами України наведено на рис. 2.

Аналізуючи дані проведених контрольних заходів Державної казначейської служби України, Державної аудиторської служби України та Рахункової палати України протягом останніх років, було виявлено наявність проблем щодо цільового та законного використання фінансових і бюджетних ресурсів. Державною казначейською службою у 2014 р. було виявлено бюджетних правопорушень, допущених розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, на суму 2396,6 млн грн. У 2018 р. – на суму 13606,1 млн грн, тобто на 11209,5 млн грн більше, ніж у 2014 р., що є вкрай негативною тенденцією. Що стосується обсягу виявлених фактів неналежного адміністрування доходів державного бюджету, що виявила Рахункова палата України, то найменший обсяг правопорушень на суму 2945,2 млрд грн було у 2014 р., а найбільший, на суму 10339 млрд грн, – у 2017 р., що указує на збільшення кількості правопорушень у бюджетній сфері України упродовж останніх років.

Ці бюджетні правопорушення можна класифікувати за такими узагальненими видами: у процесі взяття або реєстрації зобов'язань, фінансових зобов'язань; при прийнятті до виконання платіжних доручень; недоотримано фінансових ресурсів; нецільові витрати державних ресурсів; незаконні витрати; недостачі. З метою вдосконалення діяльності органів бюджетного контролю:

- 1) Державна аудиторська служба – розробила проект Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю».
- 2) Урядом схвалено Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування системи

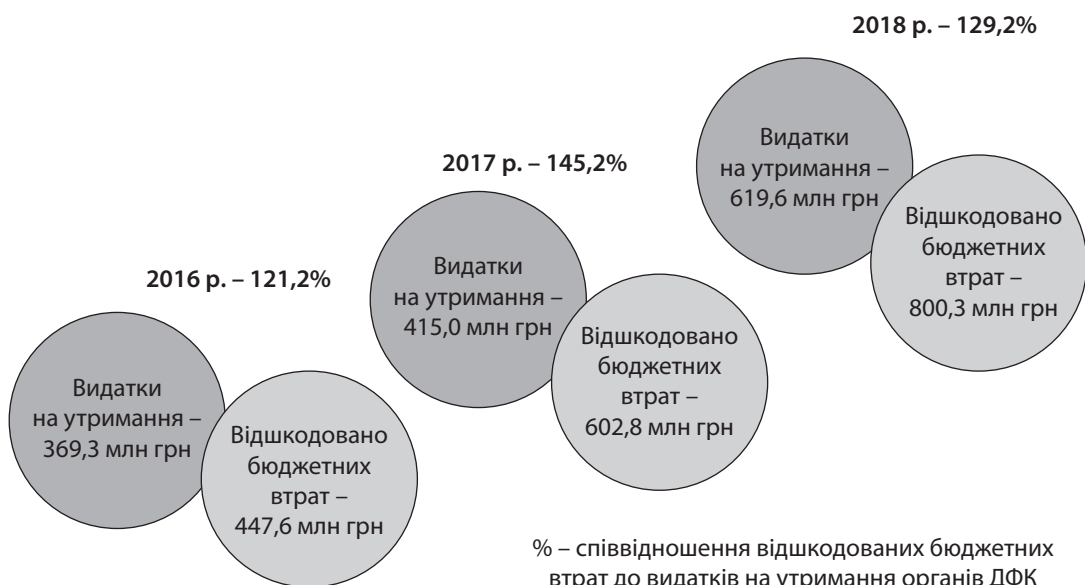

Рис. 1. Оцінка загальної ефективності державного контролю в Україні

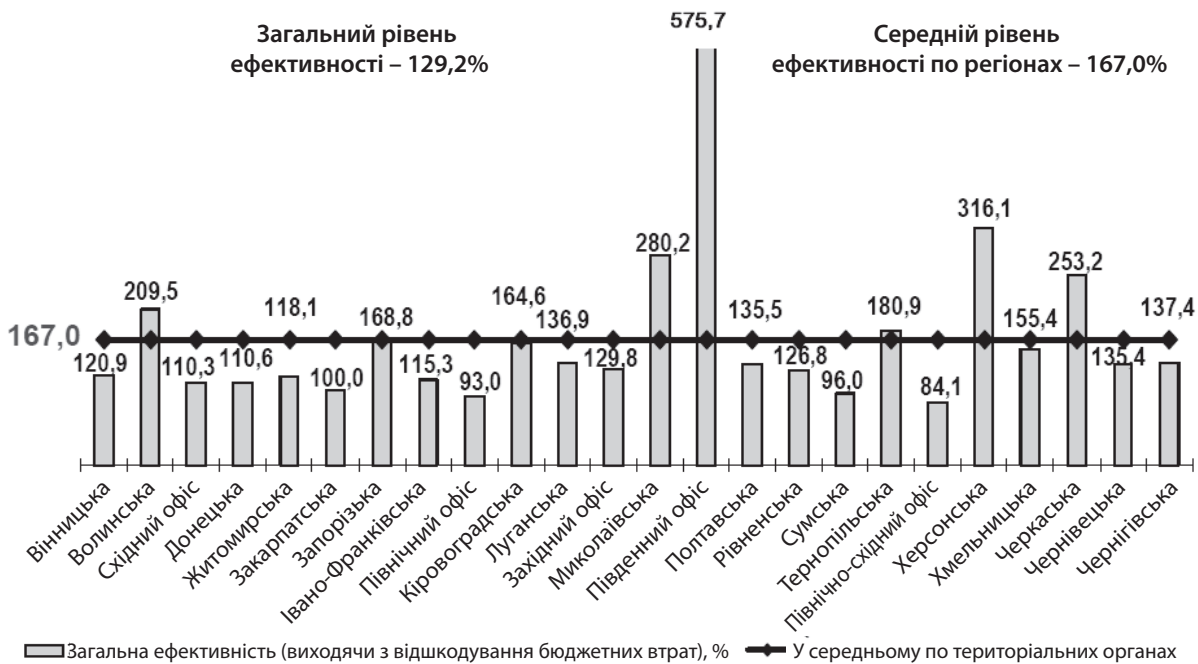

Рис. 2. Оцінка загальної ефективності державного контролю за регіонами України у 2018 р.

державного фінансового контролю до 2020 р., якою визначено напрями та механізм розвитку системи державного фінансового контролю на державному, регіональному та місцевому рівнях і посилення інституційної спроможності органів Державної аудиторської служби, а також План заходів з її реалізації.

Вивчаючи сучасні тенденції здійснення державного фінансового контролю на державному та місцевому рівнях, було визначено, що в системі державного фінансового контролю цих вимог дуже часто недотримуються та ігнорують, що призводить до недоліків цієї системи.

З метою вивчення та поширення позитивного досвіду з практики зарубіжних країн у 1953 р. створено неурядову організацію – Міжнародну організацію вищих контрольних органів (ІНТОСАІ), до якої входять контролюючі органи 130 держав світу. Принципи організації та здійснення державного контролю в органах виконавчої влади зарубіжних країн закріплено у відповідних законах. Контроль у системі органів виконавчої влади країн Європейського Союзу здійснюється переважно спеціальними структурними підрозділами відповідних державних органів.

Проте в таких країнах, як Франція та Португалія, у системі органів державної влади взагалі відсутній окремий орган, який займався би виключно питаннями контролю за виконанням урядових рішень. Слід зазначити, що немає центрального органу з питань контролю і в Данії, де контролювати діяльність системи виконавчої влади зобов'язано уповноваженого з прав людини. У Нідерландах функцію контролю за своєчасним виконання рішень уряду здійснює Міністерство із загальних справ.

Контроль за дотриманням виконавчою владою законодавства країни, насамперед з бюджетно-фінансових питань, у Фінляндії здійснюють дві незалежні контролюючі структури – Парламентські державні аудитори та Офіс державного аудиту. Організацію контролю в органах виконавчої влади Румунії здійснює Національна адміністрація контролю як центральний орган виконавчої влади, що знаходиться в підпорядкуванні уряду країни. У Сполучених Штатах Америки функцію контролю в органах виконавчої влади здійснює Головне контрольне управління Конгресу США. В Японії координацію контрольних функцій у адміністративній і фінансовій сферах покладено на Секретаріат Кабінету Міністрів Японії. У Китаї питання організації державного контролю в системі органів виконавчої влади покладено на Міністерство контролю, яке його здійснює щодо діяльності міністерств і відомств Державної Ради, державних службовців.

В інших країнах зазначені питання координують: Офіс адміністративних справ – у Королівстві Швеція; Офіс Комісара з етичних питань – у Канаді; Урядове контрольне відомство – в Угорщині; Вище контрольне управління – у Словацькій Республіці; Верховний Державний аудит – в Албанії; Головне управління державної служби – в Чеській Республіці; Контролюючі збори – у Грецькій Республіці; Служба контролю – на Кіпрі.

Таким чином, незважаючи на деякі спільні риси у сфері контролю в системі органів виконавчої влади країн, їх досвід і специфіка контролю є досить різними. Наведений аналіз дає можливість поділити організацію державного контролю в системі органів виконавчої влади зарубіжних країн на держави, де:

- ✦ контролюючі органи мають статус гілки влади;
- ✦ органи контролю є вищими органами влади;
- ✦ питання державного контролю покладено на спеціальні органи;
- ✦ питання державного контролю покладено на незалежні від центральних органів виконавчої влади підрозділи;
- ✦ питання державного контролю покладено на підрозділи з контролю при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- ✦ питання державного контролю покладено на підрозділи з контролю в міністерствах;
- ✦ існує тільки фінансовий контроль і контроль за бюджетом;
- ✦ питання контролю покладаються на державних службовців через виконання ними своїх службових обов'язків відповідно до певних законів.

Наведене вище дозволяє визначити такі ознаки інституту контролю у сучасному світі. Контроль у державному управлінні є:

- ✦ обов'язковим елементом правової держави, гарантом верховенства права;
- ✦ невід'ємним елементом механізмів поділу влади, противаг і стримувань;
- ✦ засобом виявлення та подолання в державі міжінституційних суперечностей і неузгодженостей;
- ✦ механізмом захисту особи від зловживання владними повноваженнями;
- ✦ проявом влади народу безпосередньо;
- ✦ засобом забезпечення основних прав і свобод людини й громадянина.

Підконтрольність органів влади народу є невід'ємною цінністю демократичної форми організації суспільства.

Отже, в умовах децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування важливими є побудова та схвалення на законодавчому рівні оновленої сучасної моделі системи державного фінансового контролю на місцевому рівні, яка б відповідала вимогам Європейського Союзу та характеризувалася такими рисами:

- ✦ зовнішній незалежний фінансовий контроль за надходженням до бюджетів усіх рівнів та витрачанням бюджетних коштів, у тому числі місцевих бюджетів та трансфертів, повинен здійснюватися Рахунковою палатою України та її регіональними представництвами;
- ✦ внутрішній фінансовий контроль за своєчасним і в повному обсязі надходженням податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів усіх рівнів – Міністерством фінансів України, зокрема Державною фіскальною та митною службами, а також іншими уповноваженими органами влади;

- ✦ внутрішній фінансовий контроль за витрачанням коштів місцевих бюджетів та трансфертів з місцевих бюджетів – внутрішніми службами контролю та аудиту у складі місцевих органів влади та аудитором в бюджетних установах; за використанням трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам – уповноваженими представниками (державними аудитором) Міністра фінансів України.

ВИСНОВКИ

Стратегія реформування системи управління державними фінансами передбачає побудову сучасної та ефективної системи управління ними. Проте реалізація Стратегії реформування системи управління державними фінансами ускладнюється через відсутність належної координації процесу між Кабінетом Міністрів України та Мінфіном.

Отже, кошти загального фонду державного бюджету витрачаються неефективно. Передбаченого Стратегією реформування трирівневого механізму координації її реалізації у складі міжвідомчої та спеціальної робочих груп і координаційної ради з питань реформування державного управління створено не було. Це негативно позначилося на своєчасності та повноті виконання запланованих заходів.

Визначені Стратегією реформування цілі, основні завдання та очікувані результати не підтверджено конкретними фінансовими показниками (індикаторами), за якими можна оцінити підвищення ефективності системи управління державними фінансами як в цілому, так і за окремими її напрямками.

Покладені на Держаудитслужбу завдання із здійснення державного фінансового аудиту та заходи з підвищення інституційної спроможності цієї служби, що виконуються згідно з реформою системи управління державними фінансами, наділяють її невластивими повноваженнями. Деякі з яких, з одного боку, дублюють повноваження Рахункової палати – незалежного конституційного органу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) в Україні, а з іншого – підрозділів внутрішнього аудиту розпорядників коштів державного бюджету. Як наслідок, відбувається розбалансування системи державного фінансового контролю та неефективне використання матеріальних ресурсів держави у зв'язку з одночасним утриманням та фінансовим забезпеченням державних органів та дублюванням цілей, функцій і завдань.

Проведений аналіз дає змогу зробити висновки, що на сучасному етапі важливими аспектами подальшого реформування системи державного фінансового контролю й аудиту та забезпечення їх ефективності та мінімізації корупційних діянь має стати розв'язання таких завдань:

- ✦ реалізація положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю;

- ✦ удосконалення положень законодавчої бази та формування методології для проведення органами Державної аудиторської служби України різних видів і форм державного фінансового аудиту: аудиту фінансової звітності, IT-аудиту, аудиту коштів (фондів і грантів) ЄС, аудиту інвестиційних проектів, аудиту державних (регіональних) цільових програм;
- ✦ започаткування співпраці з європейськими органами протидії фінансово-економічним правопорушенням (зокрема, Комісією ЄС з питань боротьби з шахрайством (OLAF));
- ✦ розширення заходів впливу органів Державної аудиторської служби України на несумлінних керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та порушників фінансової дисципліни, бюджетного законодавства, невиконання ними законних вимог;
- ✦ підвищення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за впровадження та розвиток внутрішнього контролю для підвищення рівня усвідомлення сутності державного внутрішнього фінансового контролю та відповідальності за результати їх діяльності, зокрема перед суспільством;
- ✦ розширення доступу до інформаційних ресурсів (бази даних, реєстри, автоматизовані системи);
- ✦ підвищення рівня охоплення контролем місцевих бюджетів Рахунковою палатою України та органами Державної аудиторської служби України;
- ✦ зміна системи навчання та підвищення кваліфікації державних аудиторів, упровадження у вітчизняну практику міжнародних підходів до постійного професійного розвитку.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновки про те, що актуальною є проблема вдосконалення системи внутрішнього фінансового контролю ефективності використання бюджетних коштів в Україні для виходу на абсолютно нові рівні державного фінансового контролю, що і буде предметом подальших розробок. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Басанцов І. В. Розвиток державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки України : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Ірпінь, 2008. 435 с.
2. Білуха М., Зайцев Л. Функції фінансово-господарського контролю й аудиту у формуванні ринкових відносин. *Бухгалтерський облік і аудит*. 1996. № 9. С. 6–10.
3. Бутинець Ф. Ф., Виговська Н. Г., Малюга Н. М. Контроль і ревізія : підручник. Житомир : ПП Рута, 2002. 544 с.

4. Дмитренко Г. В. Організація і здійснення державного контролю в Україні (фінансово-економічні аспекти) : дис. ... д-ра наук з держ. управ. : 25.00.02. Київ, 2010. 387 с.
5. Дрозд І. К., Шевчук В. О. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Київ : ТОВ «Імекс ЛТД», 2007. 304 с.
6. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи. *Фінанси України*. 2009. № 11. С. 12–19.
7. Євтушенко Н. М. Бюджетна політика як складова економічного розвитку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Переяслав-Хмельницький, 2011. 198 с.
8. Холошин М. Вищим органом аудиту публічних фінансів має стати Рахункова палата. URL: https://lb.ua/blog/matviy_kholoshyn/297382_vishchim_organom_auditu_publichnih.html
9. Шевчук О. А. Державний фінансовий контроль в Україні: теорія, методологія, практика : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Київ, 2014. 44 с.
10. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

REFERENCES

- Basantsov, I. V. "Rozvytok derzhavnoho finansovoho kontroliu v umovakh rynkovoi ekonomiky Ukrainy" [Development of State Financial Control in the Conditions of Market Economy of Ukraine]: *dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.08*, 2008.
- Bilukha, M., and Zaitsev, L. "Funktsii finansovo-hospodarskoho kontroliu i audytu u formuvanni rynkovykh vidnosyn" [Functions of Financial and Economic Control and Audit in the Formation of Market Relations]. *Bukhhalterskyi oblik i audit*, no. 9 (1996): 6-10.
- Butynets, F. F., Vyhovska, N. H., and Maliuha, N. M. *Kontrol i reviziia* [Control and Audit]. Zhytomyr: PP Ruta, 2002.
- Dmytrenko, H. V. "Orhanizatsiia i zdiisnennia derzhavnoho kontroliu v Ukraini (finansovo-ekonomichni aspekty)" [Organization and Implementation of State Control in Ukraine (Financial and Economic Aspects)]: *dys. ... d-ra nauk z derzh. uprav. : 25.00.02*, 2010.
- Drozhd, I. K., and Shevchuk, V. O. *Derzhavnyi finansovyi kontrol* [State Financial Control]. Kyiv: TOV «Imeks LTD», 2007.
- Kholoshyn, M. "Vyshchym orhanom audytu publichnykh finansiv maie staty Rakhunkova palata" [The Supreme Audit Office should be the Supreme Audit Office]. https://lb.ua/blog/matviy_kholoshyn/297382_vishchim_organom_auditu_publichnih.html [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
- Shevchuk, O. A. "Derzhavnyi finansovyi kontrol v Ukraini: teoriia, metodolohiia, praktyka" [State Financial Control in Ukraine: Theory, Methodology, Practice]: *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.08*, 2014.
- Stefaniuk, I. B. "Derzhavnyi finansovyi kontrol: problemy identyfikatsii i vyznachennia systemy" [Public Financial Control: Problems of Identification and Definition of the System]. *Finansy Ukrainy*, no. 11 (2009): 12-19.
- Yevtushenko, N. M. "Biudzhetsna polityka yak skladova ekonomichnoho rozvytku" [Budget Policy as a Component of Economic Development]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2011.